

Oppdatering i fremtiden

Fremtidens tannlege er en «oral physician», og det er ikke en lege som i tillegg kan odontologi – men en tannlege som kan mer generell medisin. Dette er anbefalingen til Verdens helseorganisasjon, WHO, og det er trenden i Europa og Nord-Amerika når det gjelder de nye kravene til odontologisk utdanning, når det nå går mot akkreditering og harmonisering av odontologiutdanningen innenfor EU-systemet, forteller professor Pål Brodin, som er bestyrer og professor i fysiologi ved Institutt for oral biologi ved Universitetet i Oslo. Det er i og for seg ikke noe nytt i dette, men innenfor basalfagene, les biologi, har det skjedd mye nytt de siste årene. Sammen med professor Steinar Risnes og professor Karen Helene Ørstavik, som tar for seg henholdsvis anatomi og genetikk, tilbyr Brodin en oppdatering av basalfagkunnskapene, med utgangspunkt i odontologien, og satt inn i en større sammenheng.

– Hvorfor vil du anbefale dette kurset, og hvem er det beregnet på?

– Dette handler om at odontologien må forankres i biologien og ikke bli et teknologisk høyskolefag. Det er vi odontologer som har ansvaret for hode, hals og særlig ansiktsregionen. Så vi må følge med i moderne biologi og være inne i de biologiske prosessene som styrer hele dette systemet. Da må vi ha basiskunnskaper i både generell biologi og generell medisin. Dette er særlig viktig for å kunne behandle folk som etter hvert kommer opp i årene, og som har mange generelle sykdommer som påvirker dem som pasienter. Det er derfor viktig å føre skikkelig journal når det gjelder pasientens bakgrunn, med tanke på sykdommer og medikamenter. Og man må skjønne konsekvensen av det pasienten informerer om. Så jeg begynner min gjennomgang i munnhulen, men kunne like gjerne valgt et annet sted, for å se parallellene og for å se hvordan det ene



Pål Brodin er professor i fysiologi og bestyrer ved Institutt for oral biologi ved Universitetet i Oslo. Sammen med professorene Steinar Risnes og Karen Helene Ørstavik, vil han gi landets tannleger en oppdatering i basalfagene, der det har skjedd mye nytt de siste årene.

får konsekvenser for det andre. I min egen praksis har jeg hatt stor glede av å kunne forklare fenomener i munnhulen sett i større sammenhenger, og pasientene føler seg trygge når jeg gjør dette ut fra et biologisk ståsted. Jeg har også plukket opp patologiske forandringer og symptomer på

generelle sykdommer i munnhulen og ansiktsregionen. Og med bakgrunn i generell medisin og bakteriologisk kunnskap har jeg flittig henvist pasienter til legespesialister. Tannleger ser mange flere pasienter mye mer regelmessig enn legene, og kan derfor registrere forandringer og symptomer

403 00 21

På trygg grunn i odontologisk praksis

Kursgivere

Professor Steinar Risnes, Oslo
Professor Pål Brodin, Oslo
Seksjonsoverlege, professor Karen Helene Ørstavik, Oslo

Kursplan

Munnhulens anatomi – hvor er jeg, hva er hvor?

- * Munnhulens konstruksjon
- * Munnhulebegrensningenes anatomi med vekt på knokler, muskler, blodårer, nerver og spyttkjertler, samt deres innbyrdes relasjoner
- * Kliniske aspekter

Fysiologiske reguleringsmekanismer

- * Hvordan opprettholder kroppen balanse i sitt indre miljø? Med utgangspunkt i syre-base-regulering vil kurset fokusere på konsekvensen av likevektsforstyrrelser for oral helse, sirkulasjon, respirasjon og nyrefunksjon, med noen eksempler fra cellefysiologiske reaksjonsmønstre

Medisinsk genetikk

- * En kort oppdatering i medisinsk genetikk

Målgruppe

Tannleger og tannpleiere

Sted

Oslo Kongressenter, Folkets Hus, Youngsg. 11, Oslo

Tid

Onsdag 20. august 2003
kl. 0900–1600

Kursavgift

Kr 1 700 inklusiv lunsj og pausekaffe

Påmeldingsfrist

1. juni 2003

tidligere. Unaturlig stor blødning, for eksempel, kan lede til at man spør pasienten om livsstil og alkohol-konsum, hvor svaret eventuelt kan kobles til leversvikt. Nå er ikke dette noe du opplever hver dag. Men i de tilfellene det er aktuelt kan det være viktig for pasienten. Jeg vil si at dette er et kurs for alle tannleger og gjerne tannpleiere. Generelt er det slik at jo ferskere utdanning man har, desto mindre er behovet for oppdatering.

– Hva kommer kurset til å handle om, hvis du kan gi en liten oppsummering i forkant?

– Hovedvekten av forskningen i basalfagene ligger nå på molekylære mekanismer. Etter at man fikk kartlagt det humane genomet er oppmerksomheten rettet mot hvilke gener som styrer hvilke kroppsfunksjoner på det mer molekylære planet. Det foregår et stort kartleggingsarbeid over hele verden med sikte på å løse dette puslespillet. Med alle de ressursene verden har til rådighet kommer man kanskje i mål i løpet av en tiårsperiode.

Dette vil åpne for biologisk behandling av sykdommer. I stedet for at man gir en pille som inneholder aktive komponenter som man har funnet i regnskogen eller havet, vil man i fremtiden kunne behandle årsaken til sykdom, enten den er genetisk eller det er et enkelt enzym som svikter. Vi snakker her om det mest spennende som skjer innen forskning for tiden. Det er innen cellebiologien det virkelig skjer ting, mens fysiologi som er faget mitt, har vært opptatt av hvordan kroppen fungerer mer på makronivå. Det vil si: hvordan reguleres respirasjon og blodtrykk, hvordan fungerer nyrene, hvordan er nervøs kontroll i forhold til hormonell kontroll, hvordan dannes saliva og hvordan dannes eller virker bukspyttkjertelen og leveren. Her har man vært opptatt av å beskrive hvordan enkeltorganer fungerer, hva som kontrollerer dem og hva som skal til for at de skal fungere som de skal og

hvordan alle disse organene virker sammen. Og stikkordet er likevekt eller homeostase. Det er fysiologene veldig opptatt av, og det kurset jeg skal holde, tar for seg slike likevekter med utgangspunkt i det man kan kalle oral balanse, altså likevekten mellom remineralisering og demineralisering i tenner. Syre-baselikevekter i munnhulen skal være hovedtema, og så skal vi følge opp hva dette har å si for fordøyelsen og vi skal se på hvordan det påvirker respirasjon og sirkulasjon og nyrefunksjonen. Vi skal begynne i munnhulen, og se konsekvenser på tennene av forstyrrelser i syrebase-balansen, og vi skal forfølge det videre og se hvilke konsekvenser det har på resten av kroppen, for å vise eksempler på hvordan alle disse tingene henger i hop. Og i den forbindelse vil vi også komme inn på molekylære mekanismer, altså litt mer moderne cellebiologi.

De «gamle» fagene, som den deskriptive anatomien, som var det største av basalfagene tidligere er på mange måter utdøende. Men det foregår en integrering av disse fagene med moderne biologi samtidig som faggrensene er i ferd med å bli visket ut. Det som var vår svakhet når det gjelder forskning, var at basalfagene var fragmenterte med mange små fag og med små forskningsgrupper som trakk i litt forskjellige retninger. Nå kan det bli fakultetets og instituttets styrke i vår nye satsing på noen hovedområder. Dette har Ingar Olsen beskrevet i en tidligere utgave av Tidende i år, at vi har både biokjemikere, immunologer, fysiologer, anatomer og mikrobiologer og cellebiologer som går sammen om felles prosjekter og trekker med seg metode fra alle disse fagområdene. Det er en spennende periode å delta i biologien, understreker Pål Brodin, i det han ser frem til at mange av landets tannleger får være med på en utvalgt del av det i Oslo i august.

Tekst og foto: Ellen Beate Dyvi